

Womhaj Bóh!

Czisko 33.
19. augusta

Łétnik 4.
1894.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƚo kóždy ƚobotu w Szmolerjez knihicziŝceżetni w Budyŝchinje a ƚu tam doŝtać ŝa ŝchtwórtlétnu pŝchedpłatu 40 np.

13. njedzela po ƚwj. Trojizn.

Lut. 10, 23—37: „Wón dżésche nimo na bof.“
Je nimohicze pŝchi nuŝy bliźŝcheho — ŝdżelawoŝce. Woni hladaju jeno na ƚwój pucź a ƚu ƚo tať jara do ŝaŝłuzenia, dobywanja a nahromadzenia ŝaŝmjatali, ŝo nuŝu pŝchi puczu i zyla njewidza, wo nju njerodza. Sznano bė tať pola mėŝchnika a levity. Wonaj bėŝtaj na puczu, mėjėŝtaj ƚnadź waźne wėzy wobŝtaracz. Sznano je teź pola tebye tať, luby hoŝpodarjo, w ŝtyŝknimym honjenju ŝa khlėbom a pjenjeŝami, kotreź je ŝnamjo naŝcheho czaĝa. Sznano je teź pola tebye tať, luba, wjelecźwilowana hoŝpoŝa! W twojim wulkim domje, ŝo by wŝchė twoje pŝchiŝłuchnoŝce a na dawki dopjelnika, nimaŝ ŝa czerpjenje, kotreź Bóh tón Anjeŝ tebi pŝchi puczu połaże, žaneho czaĝa, žaneje wutroby, žaneho wóczka.

Je nimohicze — i lėnjoŝce. Je jara njelube, wo nuŝu kłudnych a kłornych rodźicź. To je doŝcź, ŝo jich wjele wot tuteje ƚłuzby wotdźerzi. Wŝchať je lėnjoŝcź i zyla jedyn i najwoŝebniŝchich hrėchow w duchownym žiwjenju. Wona ŝadźewa kłutne napinanje duŝche k wėrje, k modlitwje, k wobhonjenju w ƚwj. piŝmje. Wona ŝadźewa wjele wutrobam, ŝo ƚo njepouurja do luboŝce a kraŝnoŝce Božeje, wona ŝadźewa wjele, ŝo bliźŝchich njelubuje. Njane žiwjenje bjeŝ dźela a ŝtaroŝcjom žadaja. Czėri-li jich ƚwėdomnje, ŝo teź nėŝto ŝa bliźŝcheho cżinja, dha maja tóŝŝto ŝamołwjenja, ŝo ŝkłomdza. Myŝlu, ŝo pŝchezo hiŝceze w prawym czaĝu pŝchińdu, a tať prawu hođzinu pomozy ŝkłomdza abo i zyla na pomozy ŝapomnja.

Je nimohicze pŝchi nuŝy bliźŝcheho — wonjerodjenje. Je jim wŝcho jene, hacź bliźiĝi czerpi abo hacź ma ƚo derje, hdyź jeno woni ƚami w ŝbožu ƚedza. Tajke wonjerodjenje mōze pŝchinarodjene bycź. Czim wjazy dyrbimy ƚo ŝpytać, hacź k tajkim ƚłuchamy, kotrymź je ƚmilenje a dawanje czeźko, a cżim wjazy mamy ƚo na to ƚwėru ŝwuczić. Alle wone mōze teź je wŝchėdneho napohlada zuŝeje nuŝy pŝchińcź. ŝchtóź kóždy dżen rany widzi, njeŝtrózi ƚo wjazy pŝchi jich napohladu. ŝchtóź kóždy dżen kłudnych ŝdychowanje ƚłyŝchi, njehnuje ƚo wjazy pŝcheŝ nje. Czim wjazy dyrbimy Boha teho Anjeŝa proŝycź, ŝo wón naŝche wutroby pŝchezo i nowa napjelni ŝe ƚwojeje ƚmilnoŝcju. Ach tať huŝto ƚmy my i tajkim wonjerodjenjom pŝchi nuŝy bliźŝcheho nimo ŝchli.

Je nimohicze — i mjėhteje ŝacźumoŝce. Wŝchať widjenje kłudnych, kłornych, płakazyh lube ƚamŝne wjeŝele ŝkaŝy a myli ƚamŝne derjeħicze. Duź czeťnu tať rucze hacź mōžno i mėŝtow tajkeho hubjenŝtwa.

Je nimohicze — teź i bojoŝce. Bė tať pola mėŝchnika a levity? Bojeŝtaj ƚo ƚnano ƚamaj rubjeźnikow? Sznano. A tať je dżenka? Hdyź ŝtraŝchne kłoroŝce hroža, tať huŝto je widzecź, ŝo ŝchescźżijenjo nimo dżeja pŝchi nuŝy ƚwojejo bliźŝcheho. Hdyź je pŝchiŝłuchnoŝcź, ŝaŝtupicź pola pomozy potrjebnych, ƚo horje bracz po podtłóczyh, tať huŝto wotdźerzi naŝ ta myŝl: Ty mōžeŝch ƚebi ƚam njepŝchecźelŝtwo, ŝkłodu, hidjenje pŝchicźahnyć!

Ĥaj wŝchať, tať huŝto ƚmy my hižo wŝchitzy pŝchi nuŝy ƚwojejo bliźŝcheho nimo ŝchli? A tola cżemy my, ŝo naŝch ƚwėrny Bóh a ŝboźnik pola naŝ nimo njeńdze,

haj my čizemy, so ma tež bliššchi sa našču nusu wóczko, wutrobu a ruku. O, so by tón šwěrný Knjes a šbóžnik, kiž njeje pschi našchej nusy nimo schoł, chyzł s tutej šwojeje šwěrnej luboscju tež našche wutrobny napjelnicz a naš psched tym swarnowacz, so tež wot naš junu w knihach Božich reka: Wón džěsche nimo. Hamjeń.

Myšle wo ženjenju.

Porucz temu Knjesej šwoje puczł!

Po E Schrenku.

Nježenjeni s Božej wolu.

Wěscje tež ludžo nježenjeni wostanu s Božej wolu. To šwjate pišmo kaž nashonjenje wobšwědczitej. Gusto šu wobštejnoscje, w kotrychž tak rjez napominanje leži nježenjeny wostacz. Šdyž je šchtó khory, směje w wjele padach w tym Knjesowu wolu pósnač, so dyrbi nježenjeny wostacz, hdyž šašo drusy runje tehdom šo woženja, so bychu dobre wothladanje měli. Wažne pač je w tym padže, so šebi tajzy wěrnoscž bjes šobu praja a šebi nicžo wo šwojeje khorošči njesamjelca. —

W druhich padach šu šwójbne wobštejnoscje, kotrež k temu wabja, so cžlowjel nježenjeny wostanje. Šladanje staršich abo khoreho bratra abo šotry je hižo pola někotreho pschicžina była, so šo woženik njeje. Čzini-li to cžlowjel w tajkich wobštejnoscjach w poškuschnosczi po Knjesowej woli, hdyž tež je šamosapřeczom, móže tež Knjesoweho špodobanja a žohnowanja wěšty byč. Tón Knjes njesapřacžene njewostaji, hdyž šchtó jeho mjena dla w šamosapřewazej lubosczi šluzi. Wona je šrudna wěz, hdyž nělotre džěczi pschisłuschnoscje pschecžiwu šwojim staršich sakomdža, kasnju: „Ty dyrbiš nana a maczer čžescžicž“, šabndža a šebicžni šwój pucz džēja. Ma nich žohnowanja wotpoczowacz njebudža.

Jako tón Knjes Mat. 19, 3—9 s farisejskimi w šwjatej khutnosczi wo rósnožělenju mandželstwa rěczi, jim šjewi, so je po Božej woli po prawom šwajst mandželstwa njeroštorhniwy a so šo džěleni wjazny ženicž nješmědža, prajachu čzi wuczomnizy: Šadžerži šo ta wěz tak s mužom a s jeho žonu, dha njeje derje šo woženicž. Ma to jim tón Knjes wotmolwi: To šlowo šo nejima kóždeho, ale komuž je date. Šschetož něloti šu wurěšani, kotřiž šu šo tak s maczerneho žiwota narodžili; a šu něloti wurěšani, kiž šu šo šami wurěšali njebieskeho kralestwa dla. Šchtóž to pschijecž móže, tón to pschim. — W tych šlowach šo w tšojich cžlowjelach rěczi, kiž wyschšich pschicžinow dla nježenjeni wostanu. Čzi, kiž šu šo wurěšani s maczerneho žiwota narodžili šu čzi, kotřiž šu wot Boha k temu postajeni, so bychu nježenjeni wostali. Tajzy maja psches ducha Božeho to šnutšlowne pschewědcženje, so dyrbja tež w tym ša šwojim šbóžnikom hič. Šso šamo rosumi, so to nješmědža tajzy ludžo byč, pola kotrychž druhe pschicžiny šobu škutluj a abo kotřiž maja wulke bēdženja pschētracz, so bychu šo šdžeržecž móhli, ně, woni dyrbja nježenjeni wostacz se šnutšlownej radošcju, dokelž luboscž k temu Knjesej jich wutrobny wupjelnuje a dokelž šu šebi teho bójškeho postajenja wěsczi. My tajkich ludži šbožownych mjenujemy. Njebohi Michael Hahn w Württembergškej a Gerhard Tersteegen móžeschtaj šo do nich licžicž. Wonaj bēšchtaj wobhnadžej mužej, kotrež bēšchtaj žyle šwojemu šbóžniku žiwaj a wjele ploda pschinješchtaj, haj džensba hišcžje pschinješchtaj. Tajzy cžlowjeljo, kotrychž nawoženja bēšche Šchrystuš, šu w šchescžijanskej žyrkwi pschezo byli. Šdyž šo to w našchej ewangelskej žyrkwi, šnano katholickeho žolibata dla druhdy lēdy frošumi, to žyle prawje njeje. Naš šbóžnik je se šwojim žiwjenjom šchtant njewoženjenych pošwecžik a hdyž šu něloti wot maczerneho žiwota šem wot Boha k temu postajeni, tež w tym ša tym šbóžnikom hič, čžemy my bójške postajenje čžescžicž a šo wješelicž, hdyž móža tajke dusche šwobodne wot wschelatich staroscžow s wošebitym žohnowanjom temu Knjesej na bratrach šluzicž a čžemy wot nich wuknyč.

Wěscje ma tež kóždy šchtant šwoje wošebite špytowanja, dokelž je kóždy cžlowjel wot čžěta narodženy. Šdyž móže cžlowjel bjes wschitkich mjesow a staroscžow, kotrež šwójbne žiwjenje šobu pschinješe, šwój pucz hič, je tola wjele ruma ša šnutšlownu hordoscž. Teho dla dyrbja tež nježenjeni wachowacz a šo modlicž, so njebychu w nicžim šami šebi žiwi byli, a w ponižnoscz s awostali. Šdyž je tón Knjes jich k temu postajik, potom je to jeho dar, a niž cžlowšta šakšuzba. Škóždy dar Boži ma wošebitu pschisłuschnoscž w šebi, tak tež tutón.

Drusy šu čzi, kotřiž šu po wuprajenju teho šbóžnika wot cžlowjelow wurěšani, Mat. 18, 12. Šapostol Pawol pišche 1 Kor. 7, 37: „Šdyž šebi pač šchtó twjerdže přjódł wosmje, hdyž teho njepotrjeba; ale ma šam šwoju wolu; a wobšamknje to šame w šwojeje wutrobje, so čže wón šwoju holžu tak dacž wostacz; tón čzini derje.“ Po tych šlowach šebi Pawol na tón pad myšli, so nan wobšamknje, so dyrbi jeho holža nježenjena wostacz. My wěmy, so dyrbjesche šo w Pawolowym čžafu žonjazny ród hake po něčim psches duch šchescžijanskeje wošady se šwojeho přjedawšcheho niškeho štejnischcža pošbēhacz. Tehdom měšsche hlowa šwójby napšhecžo džowkam hišcžje druhe štejnischcžo hacž něł. Pawol pač šchescžijanam pišche a tak šmy my, runjež bēšche štejnischcžo holžow tehdom tajke niške, nusowani myšlicž, so šebi wot nana, kiž wobšamknj, šwoju džowku njewudacz, žadašche, so je šebi tež w tym padže Božej wole wěšty. Šam je pošnje jašne, hdyž nan abo šorminda a s žyła něčto tak do žiwjenja druheho cžlowjeka pschima, so jeho s nusowanjom abo pschirēcžowanjom nuczi šo nježenicž, so dyrbi šo tajki přjedy Boha woprašecž, hacž ma k temu domolnoscje. My móhli cžlowjeka do najwjetšich špytowanjom pschinješcž, haj šamo do štaženja, hdy bychmy čžyli něčoho wot žentwy wotdžeržecž abo jemu ju šakšacz, hdyž wón šnutšlowneje mozy k temu nima. Ša teho dla kručje prošču, pola mlodych ludži to B přjedy teho A nještajicž. Ša to tak mjenuju, hdyž šo mlodym ludžom rěczi, so dyrbja nježenjeni wostacz, přjedy hacž maja tu měru duchowneho žiwjenja a mozy, kiž jich šhmanych čzini šo ženjenja wostajicž.

Ša šnaju, Bohu budž džak, žohnowanje šbožowneho mandželstwa s nashonjenja, šym pač pschi tym w mojim žiwjenju na šakžku mojeje biblije šak. Ša šebi ženje šwajst nješkim šapostolej Pawolej poroka čzinič, abo jeho šlowa ša njewažne mēčž, hdyž wón 1 Kor. 7, 29. 32. 33. 34. pišche: „Kotřiž žony maja, njech šu, jako bychu žanyh njemēli. Šchtóž je nježenjeny, tón šo wo to stara, šchtóž temu Knjesej pschisłuscha, tak by šo wón temu Knjesej špodobał. Ale šchtóž šo woženi, tón šo wo to stara, šchtóž teho šwěta je, tak by šo žonje lubil. Šotraž šo njewuda, ta šo wo to stara, šchtóž Knjesowe je, so by šwjata była na čžěle a na duchu.“ Šchtóž pod wodženjom šwjateho Duchu šteji, móže s teho štawa přnjeho lista na Korinthšich wjele nawuknyč, njech je ženjeny abo nježenjeny. W našchim čželnym, lóhšomšplēnym čžafu, w kotrymž hrēch njepóžcžiwoscje žyle ludowe žiwjenje šajēdoječujuje, je nusne, šo psched Božim woblicžom do tajkich šlowom šwjateho pišma w myšlach podnurjecž, so bychmy duchownje šmyšleni byli, teho štareho cžlowjeka s jeho žadosčemi wotpožžili a teho noweho šo woblekli.

Naš šbóžnik praji Mat. 24, 38. 39: „Runje jako woni bēchu w tych dnjach psched lijenzu; woni jēdžachu a pijachu, ženjachu šo a wudawachu šo hacž do teho šameho dnja, jako Moa do šakšcžja džěsche. A woni teho kēžbu njemējachu, hacž ta lijenza pschindže a potepi wschitkich; tak tež budže tón pschichod teho cžlowjeka šhna.“ Po tych šlowach je lóhšomšplēne ženjenje a šo wudawanje šnamjo pošlednich čžafow, w kotrychž bywa nješchescžijanski duch pschezo šjawnišchi. My šmy w tym čžafu žiwi; hdyž hladajo na pschichodne hišcžje šhutnišche čžafy tam a jow bjes dobrými šchescžijanami staršchi bratr abo staršcha šotra k hódnym, pobožnym mlodym ludžom šlowo praji wo 1 Kor. 7, je to na dobrým mēcžje; ale to šo njech štanje s mudrosčju, w bojosčzi teho Knjesa. Štanje-li šo s njerosomom, w duchu šamowušwoleneje šwjatoscžje, tajke škutkowanje pod žakšnje šhutnym šlowom Pawolowym 1 Tim. 4, 1—3 šteji: „Tón duch pač šjawnje praji, so w pošlednich čžafach něloti budža wot wěry wotpanycž, a pošluchacz na šawjednych duchow a na čžertowške wuczby, tych šamych, kiž w pschisłodženju kžē rēcža, a pschisłalene šnamjo na šwojim šwědomnju maju, a šakšaja šo woženicž.“

Šdyž s čžakami staršchi, nahrabni, rad šnježazy ludžo mlodym ženjenje njemóžne čzinja nješladajo na to, hacž tuczi pschi tym šo poš abo žyle do štaženja pschindu, je to jara šrudny napohlad. Tajke wobštejnoscje šu temu Knjesej hrosnoscz. Šenož tehdy šmē cžlowjel druheho k temu napominacz šo nježenicž, hdyž šo to štanje k čžesczi Božej; kóžda šebicžna pschicžina, s žyła kóžda pschicžina pschecžiwu Božej woli dyrbi šo žyle šacžibnyč.

(Šotracžowanje.)

Biblija jako wumozjerka.

(Pokrəcəwanje a skónczenje.)

II.

W Meklenburgsko-Schwerinskim wulkowódstwje je wjele jěsorow, kiž krajeje lubosny napohlad dawaja. Najwjetschi bjes nimi je Müritzki jěsor, kiž je storo schtyri mil dolgi a šydom bértlow mil ščerofti. Wokoło tuteje wulkeje wodoweje runiny ogehne so wjele mjeńschich jěsorow, kiž su wot wulkich lěšow wobdate. Na brjohach tutych jěsorow namakaja so jenož porědko domy. Najwjazy su kamolutke a wopuszczene. Jenož tam a šem leži na jich brjohy rybakowa hěta abo mała wjelska. W lěcze 1813 běšče w tutych stronach, kiž su hewať tať cziče a měrne, wjele hary a ropota. Wodželenje franzowskeho wójsta so wróćzi psches meklenburgski kraj a wužiwasche wjele lěšow a jěsorow k temu, Ruskich a Němzow, kiž jich pschesczěhachu, wobczěžič a na dalemarschěrowanju sadžewacz. W lěšnym kucziku, kiž pschi Müritzkim jěsorje bē, bēchu so franzowszy sakopali a naczinjachu psches tselenje swojim pschesczěharjam wulku škodu. Skóncznie bu wodželenje pruskich dobrowólnych komanděrowane, lěš dobyč a njepscheczela i njeho wuhnacž. Na wobemaj stronamaj bu i wulkej throblosczu wojowane. Noposledk pať buchu franzowszy sbiczi a dyrbjachu cžetnyč. Ale tež dobywarjo bēchu wulku škodu mēli. Mjes tymi, kiž na bitwischczu ležachu, bē tež jedyn wyschť. Njepscheczelska kula bē jeho na wutrobnju franika. Bjes pomozhy a wopuszczeny ležesche wón na jěsorowym brjohy. Jeho towaršchojo wostajichu jeho ležo, dokelž jeho sa mormeho džeržachu a dyrbjachu cžetazeho njepscheczela pschesczěhacz. Cžetkostranjeny wyschť njebē ničto drubi, hacž hajnik Gruner je Schlesynsteje. Šdyž wufasnja krala Bjedricha Wylema III. na jeho lud, mužow a mlodženzow pruskich k brónjam a k wobaranju lubowaneho wótzneho kraja wołasche, bēšče tež wón šwój dom a šwojich lubych wopuszczil, so by i Bohom sa krala a wótzny kraj wojowal. Wón bē mjes dobrowólnych pruskeho wójsta stupil. Šižo w někotrej bitwie bē so wón throble a smužicze wopokasať, hdyž jeho tu na brjohy Müritzkeho jěsora njepscheczelska kula trjechi.

Bitwa bē so pomalku dale a pschezo dale na druhu stronu lēša cžahnyła. Šhudy franjeny stonajche w šwojich bolosczach. Duž šlyšesche jeho rybať, kiž bē wobhladnje na šwojim cžoknje pschijel a cžyšche so wo tym pschewědczicž, hacž bēchu bēdžazy wozazy hona šwojeje domišny wopuszczili. Wón pschijēdže se šwojim cžokmom k brjohaj a džesche sa stonanjom, kotrež bē šlyšchal. Bóršy namaka pruskeho wyschta w krowje ležo. Wón hwisdasche šwojeho towaršcha, kiž bē so w šeznje pschi brjohy šchowal. Wobaj mužej njebeschtaj franjeneho do małeho cžokma a dojedžeschtaj k druhemu brjohaj jěsora, kiž bēšče něhdže poť mile ščerofti. Tu stupišchtaj w bliskoczi wjazorych hētow na brjoh a njebeschtaj jeho do jeneje tutych hētow. Rybať a jeho žona wšaschtaj cžerpjazeho zusbobnita i wulkej lubosczu horje. Muž so wustejesche na hojenje ranow a pokasa pschi tym tajku šhmanoscz, kaž by na lētarstwo wufnył. Jeho žona bēšče jemu šwěru w hladanju thoreho k pomozhy. Dolgi cžas so sđasche, kaž dyrbjaka jeju próza podarmo byč. Šhory ležesche wjazore tydzenje storo pschezo bjes myšlow na šwojim thorołozu. Skóncznie jeho hēza wopuszczzi. Šana šapoczja žicž a wyschť pomalku ale wěsčje šwojemu wustrowjenju napscheczziwo džesche. Nēť žadasche wón šebi po šwojej žonje a šwojim lubowanym džeczatku, kiž bēšchtej wěsčje hižo dolho domach w wulkej tyšchnosczzi na powjesčje i wójnšeho lēhwa cžakalej. Kať wulke, kať wutrobne bē jeho wješele, hdyž jedyn džēn šwěrna mandželska a jeho džowka do hēty nascheho rybaka stupišchtej! Jeho pscheczelniny hojer a wothladowar bēšče šradžu na njeju pišal, jimag šrudnu powjesč wot cžetkeho franjenja ale tež wješelu powjesč wot wuhojenja šobudželil a jeju k pomozhy a k trošchtej thoreho wołal. Rybať cžehnesche mjes tym se šwojej žonu k jenemu šušodej, tať so móžesche hajnik se šwojej mandželskej a džowku bjes mylenja pod tutej tēču pschewyacz, pod kotrejž bē šmilnu pomoz a šwěrne wothladanje namakal. Jenož druhdy pschindžeschtaj, so byšchtaj žonje w hladanju franjeneho pomhakoť a nušne pschihoty sa hospodarstwo šwojich hošczi wobstarakoť.

Bēchu to cziče a lubosne tydzenje šboža a wješela, kotrež pomalku so wuhozazy Gruner se šwojej mandželskej a džowku tam w rybakowej hēče na brjohy Müritzkeho jěsora wužiwasche. To najlěpsche pať bē, so so wón w tutym cžasju niz jenož na šwojim cžele ale tež na šwojej dušchi wuhoji. Jeho cželna móž bē psches bolosczje dolhotrajazeje thorosczje šlemjena. Jeho wutroba

pať bē so na thorołozu pokorna a ščerpłiwa šezniša. Wón bēšče šako šmilnoscz a hnadu šwojeho Boha naschonil, kotraž jeho, kaž w tamnej nozy, tať tež tón krocž wot škazenja bē wumohła. Nēť špósnaje wón, so bē šhudy hřěšnik. Nēť wufny wón wěricž, so je Šesuf Šhryštuf tež jeho thoroscz nješť a jeho hřěchi wujednal. Šdyž wón nēť skóncznie strowy se šwojeho thorołozja stany, bē wón tež wot šwojeje duchowneje thorosczje wotthoril. Wón bē šwojeho šbožnika w wěrje namakal. Wón wjedžesche nēť, so su wščitke jeho hřěchi jemu wodate. Wón mējesche mēr w wutrobje a bē wješely w hnadže Šnješa Šesufa a w lubosczzi Boha šwojeho njebjeskeho Wótza.

Šbožowna šwójba myšlesche nēť na to, hospodliwy rybakski dom wopuszczicž a so do lubeje domišny wróćicž. Wutrobnje a džakownje so woni rozžohnowachu i tutymaj šwěrnymaj cžlowjekomaj, kiž bēšchtej jich tať dolho w tať šwěrnej lubosczzi horjewšakoť. Woni prošchachu šwojeho hospodaria nutrne, dar sa jeho prózu a sa wščitku jeho škodu wšacz. Ale k jich wulkemu špodžimanju šnapscheczziwo šwěrnny rybať, so wo tym žana rēč byč njemóže. Šdyž so teho dla šrudžachu a cžim nutrišcho wo pschewšacze pjenježneho dara prošchachu, džesche wón skóncznie, so je wón šam jich dožnik a dyrbi jim hišcže wulke kubko wróćzo dacž. Šako bēšče wón to prajil, džesche k ščěnsštemu šhamorjej a wša i njeho — bibliju. Šobožna hajnikowa žona špóšna hnydom šwoju lubu bibliju, kotraž wot tamneje štrasčneje nozy njebē wjazy widžecž była. Šona wyskajo šwojej ruzy po nju wupšchescžerasche a hladasche nēť na rybaka, so by šlyšchala, po kotrym waschnju je wón k tutej bibliji pschischoť. Rybať powjedasche nēť, wošebje k hajnikaj so wobroczo, tole:

„Tať wjele lēt je so nēť minyło“, praji wón, „so mje wy wjazy špóšnacž njebudžecze. Ša šym tymny džiwinski rubježnik, kiž bē něhdny w waschich lēšach šwoje rubjenstwo cžeril, doniž naposledk mojih towaršchow njepopadnyšcže a šudnistwu njepschepodaschcže. Ša cžyšch so krawnje nad wami wjeczicž a šunyč so na šmērčach do wascheho doma, so byč waš a waschu žyku šwójbu škónczowal. Tamny wjeczor ležach pod lēhanku w waschej štwje a docžakach cžichu nóz, so byč šwoje šurowe a krawne myšle wuwjedł. Ša šlyšchach pscheczziwo šwojej woli 71. psalm, kotryž wascha mandželska prjodť cžitasche. Wón šapschimny mje a hnujesche moju wutrobu, kiž so tať dolho wo Bože šłowo štarala njebē. Ša šlyšchach modlitwu, kotruž hospoša sa šebje, sa šwojich, sa šhudnych a thornyč šwojeje wošady, ale tež sa wščitkich hřěšnikow a škóštnikow cžitasche. To moju dušchu pschejara hnujesche. Moja ruka bē kaž šlemjena, krawne myšle bēchu so šhubile psched Božim šłowom a modlitwu. Ničžo njecziniwšchi wopuszczich wasch dom, do kotrehož bēch so i mordarštimi myšlemi šunyč. Ale bibliju wšach šobu. Ša mēnjach, so dyrbi w tutych knihach hišcže wjazy dobrego štacž, hacž bēch tamny wjeczor i nič šlyšchal. Wjele tydzenjow so thowach w lēšach wascheje domišny. Biblija bēšče towarščka mojeje šamolutošcže. Cžitach pschezo pilnišcho w nej. Ššmilny Bōh žohnowasche šwoje šwjate šłowo w mojej wutrobje. Ša špóšnach, so bēch hubjenty šacžipnjeny hřěšnik. Ale ja namakach wodacze šwojich hřěchow pola teho šameho šbožnika, kiž je so tež nad šchacharjom na šchizju šmilil a jeho i hnadu do šwojeho kraleštwja horjewšal, jako bēch se Schlesynsteje tudy cžetnył a pola jeneho rybaka thowanku namakal, buč psches Božu hnadu drubi, nowy cžlowjek. Temu Šnješej budž džak, kiž je mje i cžemnosczje k šwětku, se škazenja k žiwjenju wjedł. Ššym nēť šbožowny cžlowjek. Ššym šwěrnny mandželsku namakal, kotraž so mnu šbožnikaj šlyži, mam šwój wšchědny šhlēb a pschede wščem šmilneho Boha a šbožnika. Ša to wšcho mam tamnej wjeczornej hodžinje a bibliji, kotruž šym w waschim domje namakal, so džakowacz. Wy pať, šnješ hajniko, šcže so tehdy na šwoje dobre tšělby a na šwoje šwěrne pšy špuszczeli. Te njebychu wam ničžo pomhacz mohle. Wasche žiwjenje a žiwjenje wascheje šwójby bē w mojej ruzy. Jenož Bože šłowo a modlitwa wascheje žony štej waš wumohle. Tón šylny, wšchedomožny Bōh šam bē, kiž je moju wutrobu štrožil a moju ruku wot krawneho škutka wotdžeržal. Wšmicže nēť tutu bibliju a wobthowajcže šebi ju jako drohe kubko w šwojim domje. Šona je tež była, kotrejž macze so wy džakowacz, so šcže pschi šwojim franjenju šchit a hladanje w mojim domje namakali. Njedžakujcže so mi, ale džakujcže so wjele bóle šmilnemu Bohu, kiž je jo i wami a so mnu tať derje a hnadnje cžinił.“

Tať prajesche šwěrnny pobožny rybať. Še šylšami w woczomaj pošluchachu jeho hošczo na jeho powjedanicžko. Móžesč šebi

myślę, tak że do swiernemu muzej dzakowali a jemu Boże zohnowanie poprosili. Mójesz hebi też myślicz, tak wjebele ku hromadze teho Knjesa khwalili, kiż bē na nich wschittich swoju dziwnu dobrotu wopokasał. Rozzohnowanie s rybakoz hētū a s jeje lubymi wobydlerjemi bu nētē hajnikiej Grunerej a jehō mandzelskej dwójzy czeżke. Tola woni dyrbjachu hebi bożemje prajicz. Skōncznie bu poslednje słowo luboscze a dzakownoscze prajene. Sbożowna swójba sō wrōczi wjeśle do swojeje domisny a do swojehō lubosneho doma w lēsu. Tu powita jich s wutrobnyh wješelom stara swērna macz, kiż bē tak dołho hospodarstwo wobstarala. Jako hajnik prēni wjeczor po swojim wrōczenju sašo se swojimi sa snatym blidom wo istwje kedzēsche, czitachu hromadze 71. psalm. Nētē czitāsche hajnik tak dzakownje a wjebele, sctoz tam steji pišane: „Sa sōm jako dziw psched jich wjele, ale ty sō moja mōzna nadzija, njech je mōj ert napielnjeny s twojeje khwalbu a czešču wschēdnje.“ Hajnik, kiż swojehō czeżkeho franjenja dla sašo do wōjska stupicz njemōzesche, dosta czeščnu wuškuzbu. Swōjōa w lēsu bēsche nētē w sbožu a mērje žiwa. Woni njesapomnichu nihdy swērneho rybaka w Meklenburgskej a jehō swērnu žonu. Ale pschede wschēm njesapomnichu, swērnemu B hu sō dzakowacz, kiż bē jich tak hnadnje a krafnje wjedł. Bože słowo a modlitwa buschtej nētē doma najrjenscha pycha a najbohaczishe zohnowanje. Sich najdrōzische, sctoz wyškō dzerzachu, bē a wosta sa wsche czašy — biblija, kiż bē jich wumōzēka byla.

Wschelake s bliska a s daloka.

Rhēzor je sō w najlēschej strowosczi wot swojehō mōrskeho puczowanja do polnōznych krajow wrōcził. Wot Wilhelmschafena je sō wōn t wopytej swojeje swōjby do Wilhelmschōhe podał. Nētē pak pschedywa wōn w Zendzelskej wola swojeje wōwki.

S Łuzicy. Raż w salskich Sserbach tak też bjes prussimi Sserbami sozjaldemokratojo hacz dotal se swojeje agitaziju žaneho wuspēcha mēi njesku. W jenej konferency sozjaldemokratiskich wjednikow, kotraž je sō wōndano w Diegnitz mēla, snaty Schorjelski agitator Keller praji, so w prusskich Sserbach sōmo s wulłimi pjenježnymi brēdkami niczo sapoczecz njeje. Se Sō rjēza a Hrodka sō sozjaldemokratojo tamnische strony hižo wobdžēlali, tak wjele hacz sō po swojich mozach samōhli, tola dozpili niczo njesku. Daj Bōh, so by temu też pschichodnje tak bylo! Bohužel sō sozjaldemokratojo wckōto Hrodka tam a sēm pschiwisewarjow dobyli. Ssu to te strony, w kotrych sō se wschej mozu sērbku rēcž a sērbisje waschnja wutupjeli. To sō plody napsylneho podtkōczenja sērbisje rēcže. Sdžez sō hebi Sserbjo swoju rēcž a sōwoje dobre waschnje nježiwajzy wscheho podcziseczowanja sathowali, tam sozjaldemokratiska wuczba žanu rolu njenamaka.

W Hornjej Schlesynskej sō sozjaldemokraczi pōlskich dželaczjerjow sawjedli, so sō s mozu pschecziwo wyschnosczi sbēžechu. Bjes polizistami a sbēžkarjemi, 2000 parschonow sūlnych, wulka bitwa nastā. Roschorjeni ludžo s kamjenjemi mjetachu. Wjele bu franjenych. Skōncznie dyrbjesche sō hišcže wojersta pomoz s Beuthena pschwołacz. Sozjaldemokratiskich wjednikow Burkopa a Krawczika sō sajali.

Franzowski pschikazny sūd je tola khrobkoscž mēl, Caseria, mordarja presidenta Carnota, t sōmjerczi wotkudzicz. Mordar je swoju njehanibitoscz wobkhował. Wōn je sōmjertny wotkud bjes hnuczja klyšchal a też njeje wo wobhnadjenje prošyl. Jeho towaršchojo, anarchistojo, pōščzelu wschēm sūdnikam, też presidentej C. simirej Berierej sōmjerczchrozaze listy.

Bjes Japanesami a Chinesami je wulka wōjna dla korejskeje poklupy nastala. Japanszy sō hižo w nēlotrych bitwach dobywali. Sich wōjska sō po prussim waschnju eseržerowane a wuhotowane. Korejski kral je wot Japanskich jaty a woni chzedža jehō tak dołho jateho dzerzecz, doniz sō po jich žadanjach nještanie. Tež nasche knježerstwo je t tymaj 2 lōdžomaj, kotrejž stej hižo w tamnych morjach, hišcže 3 druhe wupōškalo. Wone dyrbja žiwjenje a kubko tamnych nēmskich pōddanow, s wjetscha pschekupzow, sakitacz.

Wjedrich Wylem I. a jehō wjeczorna modlitwa.

Wjedrich Wylem I., prusski kral, mējesche to waschnje, so hebi po wjeczeri, prjedy hacz sō lēhasche, wot swojehō komornika wjeczornu modlitwu czitacz dasche, na kotruz wōn s wutrobnej nutrnoscžu pokluchasche.

Wlowy sōkuzobnik mējesche prēni ras modlitwu czitacz.

Wōn hebi myślesche, so je kralowstej czeščzi winojty, te sōkwa: Tōn Knjes cze požohnuj, hdyž wone w modlitwje stejachu, pschēmēnicz a džesche teho dla: Tōn Knjes zohnuj Waschu kralowsku majestoscž.

„Sctoz ty tam czitasz?“ wōlasche kral.

Sōkuzobnik, kiż hebi myślesche, so kralej hišcže doščz czeščze wopokasał njeje, prajesche hišcže jedyn ras: Tōn Knjes zohnuj Waschu najwyschschu kralowsku majestoscž.

Nētē pak sō kral mōznie roshnēwa. „Chzesch mi tu modlitwu sčepšacz?“ džesche wōn. „Psched Bohom sōm ja runje tak hrēschnik kaž ty. „Tebje“, rēka to. „Tōn Knjes zohnuj tebe, tebe, tebe. Bōrnjo Bohu sōm ja khuda waczka.“

Saproschene.

Wērnny podawł.

Bobožny württembergski pralata a konsistorialny radziczel Albrecht Bengel (rodž. 1687, wumrjel 1751) juntrōcz w towarštwje s wōšebnej knjenju hromadze pschindže, kotraž by rad hordosnje wuškmeščaze sōwo na wēru prajika.

Tež tōn krōcz sō wostajicz njemōzesche wschelle džiwne a prōbdne prasčenja na wschelach pschitomnych duchownych stajicz. Naposledk sō też na Bengela wobroczi a praji:

„Były sō wami rēczi, jako wo wulłim profetu, mōj knjes pralato. Sdyž je woprawdže tak, wēščze sō też snajeczje w tamnym žiwjenju a budžeczje mi prajicz mōž, hacz sō też w njebjesch wōšebite mēsta sa ludži s wyškōkeho sctanta.“

Bengel, kotruz wschal bu swojehō njesprōzniweho pytanja w sōwjatym pišnje woprawdže wot jich wjele tehōm sa profetu dzeržany, na knjenju želniwje pohlada. Wōn snajesche ju sa swjeršchnu, hordu a nahrabnu žonu a wōšebje sa liwku sčeseczjanika.

„D haj“, praji wōn pomaku. „Horkach sō wōšebite mēsta, ale, bohužel! — s nimi je jara sūdne. Wone sō s wjetscha jara saproschene.“

Chzesče-li nēscho nadrōbnisheho wo tym wjedžecz, pscheczitate sō hebi Mat. 19, 23, 24, a 1 Kor. 1, 26—29. —

Roschorjena ta w swojeje hordosczi franjena knjeni Benglej khribjet wobroczi.

Jako pak bēsche sašo domach, sō tola wostajicz njemōzesche, so njeby bibliju wsaka a czitaka, sctoz bēsche jej Bengel prajik.

Kak sō nastrozja, jako to nastrozaze wuprajenje Knjesowe namaka:

Jesuf pak džesche t swojim wuczomnikam: „Swērnno, ja praju wam: Bohaty budže s czežka do njebjeskeho kralestwa pschindž!

A sašo praju ja wam: Lōže je, so khamel psches jehline wuchō pschēndže, dylji so bohaty do Bōžehō kralestwa pschindže!

A dale 1 Kor. 1, 26—29:

Wohladajczje, moji bratsja, wasche pomolanje; niz wjele mudrych po czele, niz wjele mōznych, niz wjele knjejskich je powołanych.

Alle sctoz hłupe je psched tym swētōm, to je Bōh wuśwolik, so by wōn tnyh mudrych t hanibje pschinjekł; a sctoz sōkabe je psched tym swētōm, to je Bōh wuśwolik, so by wōn t hanibje pschinjekł to, sctoz sūlne je.

A to njejnjeske psched tym swētōm a to sazpite je Bōh wuśwolik a sctoz njeje, so by wōn kniczōmne sčžinił, sctoz nēscho je. Tak so by sō psched nim žane cžēlo nješwaliko.“

A rospominanju.

Niczo njeje tak sūche, tak sōmne, tak twjerde, tak hyske kaž wutroba, kiž sōma sō we wschēch wēzach pyta.

Niczo njeje tak žiwe, tak luboscže hōdne, tak wotewrjene, tak miše a wēczne, kaž wutroba, w kotrejž bōjska luboscž bydli a skutkuje.

Sprawnje myšleneho sōweczka dla dyrbisch husto bōle wo wōdacze prošycz hacz žaneje kžē dla.

* * *

Njewēdomnoscz hišcže njeprawischo sūdži, hacz sōsčž.

* * *

Ty dyrbisch pak jara wulki pak jara mały bycz, so njeby tajkich mēl, kiž tebi jo sawidža.

* * *

Sctoz ma cžłowjek cžłowjetej wjetscheho dacž hacž prawdu?